

בעזרת מלך יחיד אל חי העולמים

הכשרת חנוך במשנתו של מורנו הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

רבי ישראל בן רבי אליעזר ושרה הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
[אקופ ח"י אלול הת"ן {1690} - מעזיבוז' ו' סיון התק"ך {1760}]

מפגש ב "אשה"

תבנית המפגש הקודם מפגש א

תורות:

- א. "תולדות שמים וארץ" [ספר בעש"ט עה"ת פר' בראשית אות צ-צג]
  - ב. "זכר ונקבה ברא אותם" [ספר כתר שם טוב ח"א תורה פח]
  - ג. "שורש תולדות האדם" [ספר בראשית]
  - ד. "בזעת אפיק תאכל לחם" [ספר בעש"ט עה"ת פר' מקץ אות ז]
- מעשה א:** הבעש"ט מפרנס [ספר שבחי הבעש"ט מעשה ו]
מעשה ב: הבעש"ט והרבנית חנה [ספר אוצר גוטמן-רומניא מעיין החסידות ספר א ע"ד]
עבודה למעשה: "שמונה חובות האיש לאשתו" [שטר הכתובה]

תבנית המפגש הנוכחי מפגש ב

תורות:

- א. "האשה היא השכינה" [ספר בעש"ט עה"ת פר' ואתחנן אות ט]
  - א. "האשה היא הבית" [ספר בעש"ט עה"ת פר' נח ממ"ח אות עא]
  - ב. "נתן הקב"ה בינה יתירה לאשה" [ספר בעש"ט עה"ת פר' בראשית ממ"ח אות יה]
  - ג. "האשה היא התורה שבעל פה" [ספר בעש"ט עה"ת פר' תולדות אות ד]
  - ד. "ברוך שעשני כרצונו" [ספר בעש"ט עה"ת פר' נח ממ"ח אות עא]
  - ה. "היא תלויה בו והוא במי שאמר והיה העולם" [ספר בעש"ט עה"ת פר' בשלח ממ"ח אות א]
  - ו. "שורש תולדות האשה ותפקידה" [ספר בראשית פ"א - פי"א]
- מעשה:** "מרת חנה אשת הבעש"ט" [ספר שבחי הבעש"ט מעשה יח ולו]
עבודה למעשה: "חובות האשה הישראלית לאיש" [שטר הכתובה מגמרא וטוב ושוי"ע]

מן "האדם" ברא הבורא יתברך את האשה ואת האיש. ובראם "זכר ונקבה", אחד "זכר" ואחת "נקבה". ויצר את האשה שונה מן האיש, בגופה, בנפשה וברוחה. והיא מעין חלוקת תפקידים במכלול הזוגי בעולם. מדגיש מורנו הבעש"ט הק' זיע"א כי בריאת האשה שונה בטבעה ומהותה הוא בכוונת תחילה, באופן שישלימו זה את זה לשלמות אחת בעולם, ו'היו לבשר אחד' (בראשית ב כד). מתכונות ונטיות שונות המשלימות אלו, נגזר שהחיות וההתלהבות של האשה היא יחודית לה מעצם מהות בריאתה כאשה. אחד ההבדלים בין אשה ואיש הוא ביחס לגוף, לבית, לסביבה וכדו'. יחס זה נעוץ בהבנת שני מושגים המכונים "מקיף" ו"פנימי". "אור פנימי" - הוא החיות והתוכן המאירים בתוך כלי גופו. "אור מקיף" - החיות מן הסביבה.

גוף האדם המקיף את הנשמה וכוחות הנפש והאישיות - הוא בחינת "מקיף פרטי".
לבוש האדם המקיף את הגוף המקיף את הנשמה - הוא בחינת "מקיף קרוב".
הבית - הוא בחינת "מקיף רחוק".
הבניין, הישוב, השכונה, העיר, המדינה, העולם - הוא בחינת "מקיף כללי".

יחסה של האשה למה שמקיף אותה יחודי לה ומשפיע עליה באופן עמוק יותר מאשר לאיש, ויש בה חיות מובנית מכוחות הגוף והלבוש והבית. וכך ברא אותה השי"ת למען תהיה "עיקר הבית" ו"אשתו היא ביתו" ו"שְׁלֹשָׁה מְרַחֲבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם: דִּירָה נָאָה, וְאִשָּׁה נָאָה, וְכָלִים נָאִים" ומשנה אבות פ"ג וגמרא ברכות נז ע"ב]. כלומר שהרכב נפשי מולד זה הוא עניין של דעת ומבנה נשמתי ותפקיד בעולם. מכאן שגם להנהגות הגשמיות של האשה יש בהן שורש רוחני מובהק התלוי בתיקונה ותפקידה ע"י אור המקיף שנתן בה בורא עולם לצורך קיום ותיקון העולם. אפילו צבע הווילונות בבית יהודי הוא דבר רוחני לגמרי, והוא קידוש החומר ובחינת (שמות טו ב): "זֶה אֵלַי וְאֲנֹהוּ" להשי"ת.

מאחר שהאשה היא עיקר הבית, ע"י יחסה לאיש ולילדים נבנה החיבור והאיזון בין ה"אורות הפנימיים" של הבית [הנפשות הפועלות בתוך הבית שהם האיש והילדים] לבין ה"אורות המקיפים" [האווירה וההתנהלות הכללית]. כי ביחד מופקדים האיש והאשה לשים לב לחבר תמיד בין אורות הפנימיים והמקיפים של הבית כחיות משלימה. בנושא החיות הפנימית והמקיפה והיחס היחודי לחיות זו, טוב להתבונן בדברי מרן הבעש"ט הק' זיע"א בספרו צוואות מריב"ש ש טוב והנהגות ישראל בשער צה, וכן בספרו כתר שם טוב ח"א תורה רמב"ה התורה חסה על ממונם של ישראל", ושם ח"א בתורה רט "ויענד" הנוגעות בעומק וברוחב ליחס בין אורות מקיפים לפנימיים ולהשפעתם.

"האשה היא השכינה"

<p>דוגמא: אהבה בלא יראה ה' אלקינו ה' אחד</p> <p>הרחבה: אהבה - זכר יראה - נקבה ביחד - אחד</p>	<p>"וְאִשָּׁה עֲנוּעָה הוּא הַשְּׂכִינָה, בְּסוּד (משלי יב ד): אִשֶּׁת חַיִל - עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, בֵּת מֶלֶךְ, אִשָּׁה יְרֵאתָ ה' - שְׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה. וְהִנֵּה יְדוּעַ שְׂאֵהָבָה בְּלֹא יְרָאָה אֵינּוּ כְּלוּם, כִּי הִירָאָה נִקְרָא (משלי לא ל): אִשָּׁה יְרֵאתָ יְהוָה בְּסוּד וְנִקְבְּא, וְאֵהָבָה - דְּכַר. וּבִיחַד - אֶחָד. וְתִנְיִן בְּפִרְשֵׁתָא דְשִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל וְי' אֱלֹהֵינוּ וְי' אֶחָד (זוה"ק ח"ג ז ע"ב): מַהוּ אֶחָד? דָּא פְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל דְּאֶחָד בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאָמַר</p>	<p>מושג: אשה ענועה שכינה אשת חיל</p>
--	--	---

רבי שמעון: זונגא דדכר ונוקבא - אקרי אחד. באתר דנוקבא שריא - אחד אקרי. מאי טעמא? בגין דדכר בלא נוקבא - פלג גופא אקרי, ופלג לאו הוא חד. וכד מתחברן פחדא תרי פלגי גופא - אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד וגו'. בן אהבה בלא יראה - דכר בלא נוקבא. על דרך משל: האוהב השם בלא יראה - אין האהבה בשלמות, פי יאהב זרים גם כן. אבל הירא דבר ה' - אינו זו מאתו וירא לאהב פי יסיר מאחרי ה' וגו'. ועל ידי יראה שנקראת אשה יראת יהוה, אבל אהבה בלא יראה אינו כלום פי אינו תמיד, אבל יראה היא תמידית, פי אשה תמיד בביתה משכנה, ונקראת (תהלים קיג ט): עקרת הבית.

ולכן אמרו בפרק הבא על יבמתו ויבמות סב ע"ב: אמר רבי תנחום אמר רבי חנילאי: כל שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה וגו'. במערבא אמרי: בלא תורה, ובלא חומה וגו'. רבא בר עולא אמר: אף בלא שלום וגו'. אמר רבי יהושע בן לוי, כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו פוקדה - נקרא חוטא, שנאמר: וידעת כי שלום אהלך וגו'. ואמר רבי יהושע בן לוי: חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך, שנאמר: וידעת כי שלום אהלך וגו'. תנו רבנן: האוהב את אשתו כגופו, ומכבדה יותר מגופו, והמדרוך בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפרקו, עליו הכתוב אומר (איוב ה): וידעת כי שלום אהלך וגו'. וזה שאמרו ובבא מציעא נט ע"א: ואמר רבי חלבו: לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (בראשית יב): ולאברם היטיב

<p>בְּעִבּוּרָהּ, וְהִינוּ דְאָמַר לְהוּ רְבֵא לְבָנֵי מַחוּזָא: אֲזִקִּירוּ לְנִשְׁיִיכוּ כִּי הִיכִי דְתִתְעַתְרוּ (תְּרֻגוּס: תְּכַבְּדוּ נְשׁוּתֵיכֶם וְתִתְעַשְׂרוּ) וְגו', הוּא שְׁלָמוֹת הַבְּרָכָה, וְזֶהוּ הַסְּמִיכוֹת (מִשְׁלֵי הַיָּח): יְהִי מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ – וְשִׁמַּח מֵאַשֶׁת נְעוּרְךָ:"</p> <p>ספר בעש"ט עה"ת פר' ואתחנן אות ט ושם פר' תרומה ממ"ח אות ג וס' מאור עינים פר' האזינו]</p>	
---	--

"לית טובא שריא אלא באתר דכר ונוקבא"

זוה"ק ח"ג רצ ע"א: "בְּעָא לְאַתְקְנָא כְּלָא – אֲתַקִּין כְּעִין דְּכֵר וְנוֹקְבָא. וְהָאִי חֲכָמָה, כְּלָלָא דְכָלָא: כִּד נְפָקָא וְאַתְנַהִיר מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא, לָא אֲתַנְהִיר אֲלָא בְּדְכֵר וְנוֹקְבָא. דְּהָאִי חֲכָמָה אֲתַפְּשֵׁט, וְאַפִּיק מֵיְנִיָּה בִּינָה, וְאַשְׁתַּכַּח דְּכֵר וְנוֹקְבָא. הוּא חֲכָמָה – אָב, בִּינָה – אָם. חֲכָמָה וּבִינָה, בְּחַד מִתְקַלָּא אֲתַקְלוּ – דְּכֵר וְנוֹקְבָא. וּבְגִינֵייהוּ כְּלָא אֲתַקִּיִּים בְּדְכֵר וְנוֹקְבָא, דְּאַלְמָלָא הָאִי – לָא מִתְקִימִין".

[תְּרֻגוּס לְלַה"ק: "רְצָה לְתַקֵּן הַכֵּל – הַכֵּין הַכֵּל לְפִי זְכַר וְנִקְבָה. וְאוֹתָהּ הַחֲכָמָה הוּא הַכֵּל שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה: כַּאֲשֶׁר הוֹצִיא וְהָאִיר מֵהַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, לֹא הָאִיר דְּבַר אֲלָא בְּזַכַּר וְנִקְבָה. אוֹתָהּ חֲכָמָה הַתַּפְּשֵׁטָה וִיצָא מִמֶּנָּה בִּינָה, בְּקִיּוּם זְכַר וְנִקְבָה. הוּא חֲכָמָה – אָב, בִּינָה – אָם. חֲכָמָה וּבִינָה בְּאוֹתוֹ מִשְׁקַל מְאֻזְנִים יִתְאָזְנוּ בְּזַכַּר וְנִקְבָה. וּבַעֲבוּרָם הַכֵּל מִתְקִיִּים בְּזַכַּר וְנִקְבָה, שְׂאֵם לֹא כֵן לֹא הִיָּה מִתְקִיִּים"].

זוה"ח שיר השירים ב: "מְכָאן, דְּרַעְוָאן וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ אֲלָא בְּאַתֵּר דְּדְכֵר וְנוֹקְבָא אֲתַחְבְּרוּ כְּחַדָּא. וּבְגִין כֵּן: מְשַׁכְּנֵי לְגַבְדָּא בְּקַדְמֵיתָא, בְּגִין דְּאַקְבַּל רַעְוָא מֵאַתֵּר דְּכָל רַעְוִין אֲשַׁתְּפַחוּ. וְלְבַתֵּר: אַחְרִיד נְרוּצָה, נְהָא בְּרַעְוָא. וְאִי לָא תִמְשַׁכְּנֵי לְגַבְדָּא רַעְוֵיתָא, וְרַעְוָא עֵילָאָה – לָא יִשְׁרוּן עֲלֶיךָ, דְּהָא דְכֵר בְּלָא נֹקְבָא – לָא שְׂרִיין בֵּיהּ בְּרַכָּאן". [תְּרֻגוּס לְלַה"ק: "מְכָאן שְׁלָמוֹת הַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן וְהַבְּרֻכּוֹת אֵינן שׁוֹרוֹת וּמִתְקִימוֹת אֲלָא בְּמִקוֹם שׁ זְכַר וְנִקְבָה מִתְחַבְּרִים כַּאֲחַד. וּבְגַלְלָא זֶה: מְשַׁכְּנֵי אַחְרִיד נְרוּצָה. מְשַׁכְּנֵי אֵלֶיךָ בְּתַחִילָה, כְּדִי לְקַבֵּל הַרְצוֹן מִמִּקוֹם שֶׁכֵּל הַרְצוֹנוֹת שׁוֹרִים. וְלֵאחֲרַי מִכֵּן: אַחְרִיד נְרוּצָה – מִמֵּד הַרְצוֹן. וְאֵם לֹא תִמְשַׁכְּנֵי כְּלָפִי רַצוֹנְךָ וְהַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן לֹא יִשְׂרָה עֲלֶיךָ, שְׁהִי זְכַר בְּלָא נֹקְבָה – אֵין שׁוֹרוֹת בּוֹ הַבְּרֻכּוֹת"].

"זווגא דדכר ונוקבא – אקרי אחד"

זוה"ק ח"א יא ע"א: "חֲכָמָה וּבִינָה – אָבָא וְאַיְמָא לְאוֹסְפָא וְלְאַכְלָלָא לְהוּ". [תְּרֻגוּס לְלַה"ק: "חֲכָמָה וּבִינָה – אָבָא וְאַמָּא הַנִּכְלָלִים יַחְדָּיו"].

זוהר ח"א מט ע"א: "וַיְבֹרֵךְ יְיָ אֱלֹהֵי־ם – אוֹף הִכִּי נָמִי בְּשֵׁם מְלָא, דְּהָא אָבָא וְאַמָּא אֲתַקִּינוּ לָהּ עַד לָא אֲתַת לְבַעְלָהּ. אֶת הַצַּלַּע – כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (שִׁירָה"ש א): שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם". [תְּרֻגוּס לְלַה"ק: "וַיְבֹרֵךְ הוּיָהּ אֱלֹקִים אֶת הַצַּלַּע – כִּד בְּשֵׁם מְלָא, שְׁהִי אָבָא וְאַמָּא נִתְקַנו יַחְדָּיו לְפָנֵי שְׂבָאָה אֵל בַּעְלָהּ. אֶת הַצַּלַּע – כְּמוֹ שְׂאֵתָה אוֹמַר: שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם"].

זוה"ק ח"ג ז ע"ב: "וְתַנִּינָן בְּפִרְשֵׁתָא דְשְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: מַהוּ אֶחָד? דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל דְּאַחִיד בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוּן: זְווגָא דְּדְכֵר וְנוֹקְבָא אֶקְרִי אֶחָד. בְּאַתֵּר דְּנוֹקְבָא שְׂרִיא – אֶחָד אֶקְרִי. מַאי טַעְמָא? בְּגִין דְּדְכֵר בְּלָא נֹקְבָא – פְּלַג גּוּפָא אֶקְרִי, וּפְלַג לָאו הוּא חַד. וְכִד מִתְחַבְּרִין כְּחַדָּא תְּרִי פְּלַגֵּי גּוּפָא – אֲתַעְבִּידוּ חַד גּוּפָא, וְכִדִּין אֶקְרִי אֶחָד". [תְּרֻגוּס לְלַה"ק: "שְׁנוֹ חֲכָמֵינוּ בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הוּיָהּ אֱלֹקֵינוּ הוּיָהּ אֶחָד. מַהוּ אֶחָד? הִיא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְאַחֲדָת בּוֹ בְּהַקְּב"ה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוּן: הַזְווגָא שֶׁל זְכַר וְנִקְבָה נִקְרָא אֶחָד. הַמְּקוֹם בּוֹ זְכַר וְנִקְבָה מְצוּיִים יַחְדָּיו – נִקְרָא אֶחָד. מַהוּ הַטַּעַם? כִּי זְכַר בְּלָא נֹקְבָה – פְּלַג גּוּף נִקְרָא, וּפְלַג חֲצִי אֵינוֹ אֶחָד. כַּאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים לְאַחַד שְׁנֵי חֲצָאֵי גּוּף – נַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד, וְלִכְסֵם הֵם בְּלַבַּד הַנִּקְרָאִים אֶחָד"].

"האשה היא הבית"

<p>דוגמא: איש ואשה והבנים הבית הצלע</p>	<p>"ענין דכר ונוקבא שבכל הדברים וגו', דרך משל: האדם ואשתו הם גוף אחד ובניו הם המקבלים, נקראים בניו נוקבא נגדם. אף שהאשה היא נוקבא, אבל בערפם שהם מקבלים נקראים הבנים נוקבא. ונגד הבנים, הבית הוא הנוקבא. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא ד"ב ע"א): ביתו – זו אשתו. ונגד הבית, כל כלי תשמישו וכל הדברים שבבית מקטן ועד גדול –</p>	<p>מושג: דכר ונוקבא שבכל הדברים משפיעים מקבלים בינה יתירה</p>
<p>הרחבה: ביתו – זו אשתו יחוד בין דכר ונוקבא – גאולה</p>		

	<p>הכל נקראים נוקבא.</p> <p>ויבן ה' אלהים את הצלע - מלמד שנתן הקדוש ברוך הוא בינה יתירה באשה יותר מבאיש (נדה מה ע"ב). רצונו לומר: שבזה הבחינה של נוקבא השרה הקדוש ברוך הוא בתוכו שכל גדול שיהיה הצדיק יכול לעבד את השם יתברך אף בבחינה זו של מקבל. הגם שלכאורה עקר הבריאה של האדם הוא כדי להשפיע נחת רוח ותענוג למעלה ולא לקבל פרס. אבל יש שכר גדול, בינה יתירה בבחינה זו של נוקבא אשר לפעמים צריך להיות בבחינת מקבל וגו'.</p> <p>ואמר רבי אלעזר (יבמות סג ע"א): מאי דכתוב (בראשית ד): אעשה לו עזר כנגדו? זכה - עוזרתו, לא זכה - כנגדו. ואיכא דאמרי, רבי אלעזר רמי פתיב: כנגדו, וקרינן כנגדו? זכה - כנגדו. לא זכה - מנגדתו וגו'. היינו, נעשה מהשפעה זו שהשפיע למעלה שהוא בחינת דבר, עזר וסעד וגו'. להוליד ממנו אחר כך שפע טוב למטה, ועל ידי שנעשה יחוד בין דבר לנוקבא - בא ישועה ועזר לעולם":</p> <p>[ספר בעש"ט עה"ת פר' נח ממ"ח אות עא וס' אוהב ישראל פר' ואתחנן]</p>	
--	--	--

"ביתו - זו אשתו"

יומא א ע"א: "וכפר בעדו ובעד ביתו ויקרא טזו). ביתו - זו אשתו". מהרש"א יבמות סב ע"ב: "אשתו קרויה ביתו של אדם". המאירי יומא ב ע"א ומהרש"א ברכות סא ע"א: "ובעד ביתו, ביתו - היא אשתו".

"נתן הקדוש ברוך הוא בינה יתירה באשה יותר מבאיש"

<p>דוגמא: צלע</p> <p>הרחבה: אם לבינה תקרא זכר ונקבה</p>	<p>"ויבן הוי"ה אלהים את הצלע - מלמד שנתן הקדוש ברוך הוא בינה יתירה באשה יותר מבאיש (נדה מה ע"ב) בסוד חיים טובים, בסוד (משלי ב ג): אם לבינה תקרא, והוא בינה יתירה</p>	<p>מושג: בינה בינה יתירה יותר בניין אוצר</p>
---	--	---

<p>בראם בעלם אלוקים תחילה שנים ולבסוף יחידי בחינת אם לבינה</p>	<p>לְאִשָּׁה בְּבַחֲיַנַּת אֱלֹהִים חַיִּים [...] וְהָא דִּתְנִי בְּמַתְנִיתִין וּבְרֻכּוֹת סָא ע"א וערובין יח ע"ב: מאי זכר ונקבה בראם? וכתיב (שם ט): כי בעלם אלהים עשה את האדם. הא כיצד? בתחלה עלה במחשבה לבראת שנים, ולבסוף נברא יחידי. בשלמא למאן דאמר פרעוף, חינו דכתיב (שם ב): ויסגר בשר תחתנה. אמר רבי ירמיה, ואיתימא רב זביד, ואיתימא רבי נתן בר יעחק: לא נצרכה אלא למקום חתך וגו'. אמר רב חסדא, ואמרי לה במתניתא תנא: מלמד שבנאה הקדוש ברוך הוא לחנה פבגון אוצר וגו'. וזה בסוד ויבן יהוה אלהים את הצלע – בחינת אם לבינה":</p> <p>נספר בעש"ט עה"ת פר' בראשית ממ"ח אות יב וס' ברית כחונת עולם מאמר פרי עץ חדר פי"ב</p>
--	--

"ויבן יהוה אלהים את הצלע"

בראשית ב כא: "ויפל יהוה אלהים תרדמה על האדם ויישן, ויקח אחת מצלעותיו, ויסגר בשר תחתנה".
שמות לה כה-כו: "וכל אשה חכמת לב - בגדיה טוה, ויביאו מטה את התכלת ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש. וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוה את העזים".
נדה מה ע"ב: "אמר רבי חסדא: מאי דכתיב (בראשית ב): ויבן יהוה אלהים את הצלע, מלמד שנתן הקדוש ברוך הוא בינה יתירה באשה יותר מבאיש".

"האשה היא התורה שבעל פה של הבית"

<p>דוגמא: משל שבונה בניין</p> <p>הרחבה: שלמות הגמר בסוף המעשה תכלית הבריאה במעשה</p>	<p>"אי אפשר להשיג טעמי תורה וסודותיה אם לא על ידי ידיעת התורה שבעל פה. כמו למשל: מלך שבונה בנין מפאר ואי אפשר להשיג חכמתו ורעונו שבבנין בלי שיוגמר בנין הנ"ל בשלמותו. והנה שלמות וגמר הזה הוא בסוף מעשה שהוא על פי תורה שבעל פה אשר בה גלוי רעונו ותברך, כי על פי תורה שבכתב אי אפשר לידע שום דין על בוריו בלתי פרוש הגמרא וגו'. במה דברים אמורים? (משלי יב ד): אשת חיל - עטרת בעלה. וזהו ענין (נדה מה ע"ב): ויבן יהוה אלהים את הצלע</p>	<p>מושג: טעמי תורה סודותיה תורה שבעל פה</p>
--	---	--

(בראשית ב כב) - מְלִמֵּד שְׁנַתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּינָה יְתִירָה
בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מִבְּאִישׁ. כִּי תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה נִקְרְאָתָּ גַם כֵּן בֵּית
וְהִנֵּה כְמוֹ דְּבַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה הוּא בְּחִינַת בִּינָה יְתִירָה.

תוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִקְרָא אֹר לְשׁוֹן זָכָר וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה אֹרָה
נוֹקְבָא. כִּידוּעַ דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְשְׁבַעַל פֶּה הֵם סוּד זָכָר וְנִקְבָּה,
שְׂזוּ מִקְבֻלַּת וְנִשְׁפַּעַת מִזוּ וְגו' שֶׁהוּא חֲכָמְתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂמוּ וְגו',
שְׁעַל כֵּן זְמַן גְּדוּלוֹת שְׁלָה קוּדֵם. וְנֶאֱמָר (משלי יד א): חֲכָמוֹת נָשִׁים
בְּנִתָּה בֵּיתָה וְגו', שֶׁהָאֹר בְּהִסְתַּר וְהָעֵלֶם הוּא מְשִׁיג בְּבִינָה
יְתִירָה וְעֵמֶק יוֹתֵר: חֲכָמוֹת בְּנִתָּה בֵּיתָה, חֲצֵבָה עֲמוּדִיָּה שְׁבַעַה
(משלי יד א), שְׁבַעַת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. כִּי הִנֵּה יְהוָה בְּחֲכָמָה יָסַד אֶרֶץ
(משלי ג יט) וְגו', נִמְצָא מִתְגַּלְּהָ בָּהּ הַבִּינָה בְּרִכּוֹת סָא ע"א וְעֵרוּבֵן יח
ע"ב): שְׁבַנְיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחֻוָּה כְּבִנְיָן אוֹצֵר רְחֻבָה וְכו'
שֶׁהָאִשָּׁה מְדַרְגַּת הַשְּׁלֵמַת הַחֲסָרוֹן.

אִי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא זְכָרִים וּבְלֹא נְקֻבוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁבַנְיָו
זְכָרִים, אִוִי לוֹ לְמִי שְׁבַנְיָו נְקֻבוֹת וּבָא בְּתֵרָא טז ע"ב וְקִידוּשֵׁן פֶּב ע"ב
וּסְנֵהֲדֵרִין ק ע"ב, כִּי אִם יַעֲשֶׂה הַכֹּל מֵצַד הַחֲכָמָה - יָבוֹא לְבִטּוֹל
כֹּל מַעֲשֵׂה הַמַּעֲוּוֹת בְּפַעַל. וּבְרִיאַת ה' יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם הָיָה
שִׁינְעָאוּ הַדְּבָרִים לְפַעַל בְּמַעֲשֵׂה שְׂזָחוּ תְּכֵלִית הַבְּרִיאָה בְּעוֹלָם
גְּלָמֵי וְאָדָם הַגּוֹפְנֵי. וְזָחוּ רַק עַל יְדֵי הַנְּקֻבָּה [...] וְלִכְפֹּךְ יַעֲרִית
הָאִישׁ הָיָה מִן הָעֶפֶר מִגְּלָמִים פְּשׁוּטִים כְּמוֹ עֶפֶר הוּא נִבְנָה וְגו'
אֲבָל יַעֲרִית הָאִשָּׁה מִן הַצֵּלַע:"

נספר בעש"ט עה"ת פר' תולדות אות ד ושם פר' חיי שרה ממ"ח אות א ופר' ניצבים
ממ"ח אות ט וס' ליקוטי תורה פר' כי תבא א מא ע"ג וס' פרי צדיק קדושת שבת ז
וס' דובר צדק נר המצוות מ"ע א

"ברוך שעשני כרצוני"

<p>דוגמא: ללמד את בתו תורה תפלות</p>	<p>"מברכת שעשני כרצוני – שנובע רק מה שהוא רצון ה' יתברך. ועל זה אמרו ומשנה סוטה פ"ג מ"ד ותלמוד ירושלמי סוטה טו ע"ב וגמרא סוטה כ ע"א): חיב אדם ללמד את בתו תורה וגו', רבי אליעזר אומר: כל המלמד את בתו תורה – כאלו מלמדה תפלות. כי אשה יש לה בינה יתירה (נדה מה ע"ב) [...]. כמו שאמרו (ברכות יז ע"א): צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, שנאמר (שמות כד): ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. תנו רבנן: גדולה הבטחה שהבטיחון הקדוש ברוך הוא לנשים יותר מן האנשים, שנאמר (ישעיה לב): נשים שאננות קמנה, שמענה קולי בנות בטחות, האננה אמרתי, והרגשת ההננה הוא על ידי הבינה שבלב וגו', רק האשה שרש בנינה הוא רצון, וחשק זה מתפשט בה בשרשה, ולכך מברכין שלא עשני אשה ושעשני כרצוני (ברכות השחר). כי שרש נשמת האשה רק משרש רצון וחשק זה של ה' יתברך להיות נבראים שהוא מדה אחרונה ורצון אחרון מרצונותיו יתברך בענין הבריאה.</p> <p>וזה נקרא איזה אשה כשרה? כל שהיא עושה רצון בעלה (ותנא דבי אליהו רבה פ"ט ושולחן ערוך אבן העזר סי' סטז), דהיינו שהיא מולדת רצון בבעלה. כי האשה העושה ובונה רצון האיש והפית מאת ה'":</p> <p>[ספר בעש"ט עה"ת פר' נח ממ"ח אות עא ס' דובר צדק פר' אחרי אות ד' וס' עבודת ישראל לחג הפסח אות ה']</p>	<p>מושג: עשני כרצוני עשני כרצוני כרצון ה'</p>
<p>הרחבה: שורש בנינה הוא רצון ה'</p>		

"שעשני כרצוני"

ברכות השחר: "ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שלא עשני אשה". "ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שעשני כרצוני".

ירושלמי ברכות סג ע"ב: "ברוך שלא עשני אשה – שאין האשה מצווה על מצוות עשה שהזמן גרמן".

תוספות קידושין לד ע"א: "עשני אשה – אינה אלא עשה, אשה שאינה חייבת בעשה".

בית יוסף על או"ח סי' מו: "ואח"כ אנו מברכים שלא עשני אשה, שאעפ"י שהיא חשובה, מכל מקום אינה חייבת בכל המצוות".

"היא תלוייה בו והוא במי שאמר והיה העולם"

<p>דוגמא: מנה ומאתיים ירושה והרווחה</p>	<p>"אותיות י ו ש בשם הוי"ה ברנך הוא הם נקראים זכרים, ושני ההי"ן נקראים נקבות וגו'. ומברכין שלא עשני אשה ושעשני ברצוני (ברכות השחר) וגו'. וזה טעם דרב חסדיא (בבא בתרא קמא עא): אם ילדה אשתי זכר – יטול מנה, נקבה – מאתים, למימרא: דבת עדיפא ליה מין וגו', והעברתם את נחלתו לבתו (במדבר כז) וגו'. לענין ירושה – בן עדיף ליה, לענין הרווחה – בתו עדיפא ליה וגו', דאמר רב חסדיא: בת בתחלה – סימן יפה וגו'. אמר רב חסדיא: ולדידי בנתן עדיפין לי מבני וגו'. אלא הא רבי יהודה: דתניא, מצוה לזון את הבנות וגו', בת בתחלה – סימן יפה, שאמרו (נדה לא ע"ב): בא זכר בעולם – בא כפרו בידו, זכר – זה בר, נקבה – נקיה באה וגו'. כי מזונותיה על בעלה, ואפילו שהאשה נושאת ונותנת עקר ענור השפע על ידי האיש שהיא תלוייה בו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם (חולין פד ע"ב):"</p> <p>[ספר בעש"ט עה"ת פר' בשלח ממ"ח אות א' וס' דברי סופרים אות יב]</p>	<p>מושג: אותיות י ו זכרים אותיות ה ה נקבות שלא עשני שעשני היא תלוייה באיש האיש תלוי במי שאמר והיה העולם</p>
--	---	--

על פי תורה, כפי שחתום האיש בכתובה, החיוב בפרנסת הבית הוא על האיש ולא על האשה. היא המקבלת את שפע הפרנסה ובונה הכלי והצורה לשפע זה בתוך הבית. הוא בחינת מלך המביא אור ושפע פרנסה מאת ה' הביתה והיא המלכה בפנים, "כל כבודה בת מלך פנימה", המקבלת ונותנת צורה ובניין וקומה לשפע ולבית, "כמין אוצר". ובזה היא עובדת לא פחות מן האיש.

אין כל איסור מן התורה שהאשה תעבוד, אלא שהפרנסה מוטלת על האיש דווקא והוא המחויב בה, והצלחתו בהבעת טרף לביתו היא "בעבור אשתו".

ולמרות שהיא אינה חייבת כלל, פעמים שטוב לה לצאת ולפעול גם בעולם כמה שעות במקום השומר על צניעותה וכבודה על מנת לגלות מה שנטע בה השי"ת, בחינת "אינה מצויה ועושה" (סוטה כא ע"א).

המציאות החדשה בה האיש יושב ללמוד בעמלה של תורה והאשה לוקחת על עצמה חלק ניכר מפרנסת הבית ויוצאת החוצה לעבודה, החל לפני כשישים וחמש שנה לאחר השואה הנוראה שכלתה את מרבית תלמידי החכמים והדיינים והשוחטים והמוהלים שהיוו העמודים לקיום יהודי על פי תורה. ואז קם מרן גדול ישראל הגאון החזון אי"ש זי"ע ופסק ש"עת לעשות לה" – הפרו תורתך" ועל מנת לשקם את הריסות התורה וקיום היהדות אין מנוס מלתקן תקנת שעה: הנשים תצאנה לעבוד ולפרנס והגברים יקדישו עצמם לתורה בלבד ו"לא תשתכח תורה מישראל". שאלו אותו תלמידי החכמים שהיו באותו המעמד: לכמה זמן היא התקנה הזו? וענה: בין שני דורות לשני דורות וחצי. וכפי שרואים היום בתום תקופה זו שהגברים שוב יוצאים לעבודה ולומדים חצי יום ועובדים חצי יום. וה' הטוב ינהיגנו בנעימים על דבר כבוד שמו לקיים את תורת ה' בנתינתה בסיני.

שְׂרַשׁ תּוֹלְדוֹת הָאִשָּׁה

תַּפְקִידָה פְּפֹרֵט כְּבֵת זוּג וּבְעֶקֶר הַמִּשְׁפָּחָה וּבִוְנָה אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל וְהָאֲנוּשׁוֹת

הפרדת החלק הנקבי מהחלק הזכרי מן האדם לאיש ואשה בפני עצמם

בראשית ב יז-כד: "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים: לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ - אַעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּצַר יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל חַיֵּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לְרֵאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ, וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ. וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל חַיֵּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעֹתָיו, וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָהּ. וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה, וַיָּבֵאָהּ אֶל הָאָדָם. וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת: הַפֶּעַם עֲצָם מִעֲצָמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי, לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לְקַחָהּ זֹאת. עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד."

הניסיון הראשון נגד זוגיות האיש והאשה

בראשית ג א-ו: "וַהֲנַחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיֵּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה: אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן. וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחָשׁ: מִפְּרִי עֵץ הַגֶּן נֹאכָל, וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמִתוּן. וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה: לֹא מוֹת תָּמִתוּן, כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם, וְהֵייתֶם כַּאֱלֹהִים יָדְעֵי טוֹב וָרָע. וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל, וְכִי תֹאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וַיֹּאכְלוּ."

תוצאות המחלוקת בין איש ואשה

בראשית ג יג-טו: "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה: מַה זֹּאת עָשִׂיתְךָ? וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה: הַנָּחָשׁ הִשְׁיֵאֲנִי, וְאָכַל. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ: כִּי עָשִׂיתְךָ זֹאת, אָרִיר אֶתְּךָ מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיֵּת הַשָּׂדֶה, עַל גִּחְוֹנְךָ תִּלְךָ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְאִיבָה אִשִּׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, וּבֵין זָרְעֶךָ וּבֵין זָרְעָהּ, הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֲקֵב."

תיקונה של האשה עקב אכילת עץ הדעת וקבלת עצת הנחש

בראשית ג טז: "אֶל הָאִשָּׁה אָמַר: הֲרַבָּה אֲרָבָה עֲצִבוֹנְךָ וְהֲרַבָּה, בְּעֲצֵב תִּלְדִּי בָנִים, וְאֶל אִישֶׁךָ תִּשְׁוֹקְתֶךָ, וְהוּא יִמְשָׁל בְּךָ."

קריאה שניה של האשה על ידי האיש

בראשית ג כ-כא: "וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חוּהָ, כִּי הִיא הָיְתָה אִם כָּל חַי. וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם."

יציאת האדם מגן עדן המקורי

בראשית ג כד: "וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרִבִּים וְאֶת לֶהֱט הַחֲרִב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים."

ג' אופני חיבור ותולדה של האיש והאשה

בראשית ד א-ב: "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חוּהָ אִשְׁתּוֹ, וַתַּהַר, וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר: קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה. וַתִּסְפָּר לְלִדְתָּ אֶת אָחִיו, אֶת הָבֶל. וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן, וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה."

בראשית ד כה: "וַיַּדַּע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ, וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרַגוּ קַיִן."

במצווה ראשונה לאחר המבול היא פריה ורביה

בראשית ח יד-יח: "ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ. וידבר אלהים אל נח לאמר: צא מן התבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך. כל החיה אשר אתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרמש על הארץ היצא אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ. ויצא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו".
בראשית ט א: "ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם: פרו ורבו ומלאו את הארץ.

עולם התיקון: תחילת הצלת העולם לאחר מגדל בבל ע"י אברהם ושרה

בראשית יא כז-כט: "ואלה תולדות תרח: תרח הוליד את אברם, את נחור, ואת הרן, והרן הוליד את לוט. וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור בשדים. ויקח אברם ונחור ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי, ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יספה".

איש	אשה
מייצג בעולם את הקדוש ברוך הוא	מייצגת בעולם את השכינה
תורה שבכתב	תורה שבעל פה
משפיע ומעביר שפע מהשי"ת	מקבלת ונותנת צורה ובניין לשפע
חיות	כח הקיום
חכמה – אהבה	בינה – יראה
ציור כולל תכלית כללית	הוצאה וגילוי מכח אל הפועל פרטים ואמצעים במציאות החיים

"מעשה"

מושג: הבעל ח"י דרך רמז דרשן מוכיח	משנת הח"י עד שנת כ"ו לחייו, עסק הבעל שם טוב במלמדות ושו"ב (שחיטה ובדיקה) בערים שונות.
	ומשנת כ"ו לחייו עד שנת ל"ו לחייו, עסקה זוגתו הרבנית חנה בפונדק ובבקתת העץ שבנו שבהרי הקרפטים על נהר פרוטו, והוא למד עשר שנים

דוגמא: י"ב חלות שבת אש רוחנית
הרחבה: איש פשוט ירא"ש אש תורה מתלחטת

סביבו
דברים
העומדים
ברומו של
עולם

בְּמַעֲרָה עִם רַבּוֹ הַבַּעַל ח"י וְאַחֵיהָ הַשִּׁילוּנִי הַנְּבִיא מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ וְרַבּוֹ
שֶׁל אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא עַד לְהַתְּגַלּוֹתוֹ בְּשָׁנַת תַּע"ד.

בְּאוֹתָן הַשָּׁנִים שָׁגַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּפוֹנְדֵק הַנִּמְצָא קְרוֹב לְהָרִי
הַקְּרִפְטִים, בָּנָה שֵׁם לְעַצְמוֹ מְרַחֵץ קָטָן עִם מְקוֹה, וְזוּגְתוֹ הֶרְבֵּנִית
הִיְתָה מְכַנְּסָה אוֹרְחִים בְּעֵין יָפָה. וְהַפְּרִנְסָה בְּפוֹנְדֵק הִיְתָה מְצוּנָה,
מֵאַחַר שֶׁנִּמְצָא בְּמָקוֹם פְּרִשַׁת דְּרָכִים.

יֵשׁ מִהָאוֹרְחִים שֶׁזָּכוּ לְהֵנוֹת מֵאוֹרוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּדֶרֶךְ רַמְזוֹ, וְלִפְעָמִים יוֹתֵר
מְרַמְזוֹ. וּבִתְנָאֵי שְׁלֵא יִגְלוּ דְבַר אוֹדוֹתָיו.

מְסַפֵּר כִּי תַלְמִידוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וּמְרֵאשׁוֹנֵי תַלְמִידֵי הַבַּעַשׁ"ט טָרַם הַתְּגַלּוֹתוֹ,
רַבִּי דּוֹד מַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל דִּקְהַלֵּת קֹדֶשׁ קְאֻלְמִייעַ בַּעַל תְּפִלָּה וּמוֹכִיחַ דְּרִשׁוֹ,
הָיָה נוֹסֵעַ אוֹ הוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו מְעִיר לְעִיר כְּפִי שְׁהִיָּה נְחוּג בְּיָמִים הָהֵם נֹסֵעַ
אַחַר מְעוֹת חֲנֻכָּה, וְתַעֲהָ בְּדֶרֶךְ. וּבָא לְבֵית הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְעֵת הַדִּלְקָת
נְרוֹת חֲנֻכָּה, וְהוּא וְהַבַּעַשׁ"ט יוֹשֵׁב בְּבֵית הַתְּבוּדָה.

וּבִתְוֹךְ כֵּךְ, רָאָה וְהֵנָּה אִשְׁת׃ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב עוֹשֶׂה שְׁתִּים עֲשָׂרָה
חֳלוֹת. וַיִּתְּפֵלֵא מְאֹד:

וַיֹּאמֶר לְאִשְׁתּוֹ [שֶׁל הַבַּעַשׁ"ט מֵרַת חֲנָה]: לָמָּה לָךְ שְׁתִּים עֲשָׂרָה חֳלוֹת?

וַתֵּשֶׁב לוֹ: אִם בַּעֲלִי עִם הָאָרֶץ, מַה בְּכַךְ? אָדָם כָּשֶׁר הוּא! וְכַאֲשֶׁר רָאִיתִי
אָחִי עוֹשֶׂה קְדוֹשׁ עַל שְׁתִּים עֲשָׂרָה חֳלוֹת, אֲנִי עוֹשֶׂה לְבַעֲלִי גַם כֵּן!

רַבִּי דּוֹד הָיָה מְדַאָּג: אֵיפֹה נִמְצָא פֶה מְרַחֵץ וּבֵית טְבִילָה בְּעָרֵב שַׁבַּת קֹדֶשׁ?
וַאֲמָרָה לוֹ הֶרְבֵּנִית: כִּי יֵשׁ פֶּה אֲצִלְנוּ גַם מְרַחֵץ וְגַם מְקוֹה כְּשָׂרָה.

תָּמָה רַבִּי דּוֹד שְׁלֵאנְשִׁים פְּשׁוּטִים יֵשׁ מְקוֹה כְּשָׂרָה.

וַיֹּאמֶר: לָמָּה לָכֶם בֵּית הַטְּבִילָה?

וַאֲמָרָה לוֹ הֶרְבֵּנִית: אִם כִּי אִישֵׁי אִישׁ פְּשׁוּט, אֲבָל הוּא אָדָם כָּשֶׁר יֵרָא

שמים, והולך בכל יום למקוה.

עם כל זה האורח היה מצטער מאד על עפובו שם.

ואמר המגיד מישרים: מה אני אוכל בכאן?

וענתה: כי אישי בקי באמנות השחיטה ובדיקה, ואם כבודו מבחין

בבדיקת הסכין, תתן לו לבדוק.

היא הראתה לו את הסכין, והוא בדקו וראה בעיניו כי הוא נעשה באמנות.

והנה הגיע העת להתפלל מנחה, ויאמר: איך בעלך?

ותאמר: הנה הוא בשדה עם הצאן והבקר.

והתפלל הוא לבדו מנחה וקבלת שבת ומעריב, ועדין לא בא הבעל

שם טוב, כי הוא התפלל בבית התבודדותו ובהרים שמעבר הנחר פרוטו.

והלכה הצדקת, והודיעה לבעלה. ובא לביתו. ונראה לרבי דוד כאלו

בא מהעבודה. ועשה את עצמו כאלו הוא מתפלל כאיש פשוט,

למרות שכבר התפלל בחדר התבודדות שלו.

ושמש^[ט] ובעש"ט לפניו כדרך קטן לפני גדול.

הבעל שם טוב הושיב את רבי דוד בראש השלחן, וישב בעצמו ליד

הרבנית כמו שנוהגים אנשים פשוטים.

כאשר ישבו בשלחן לסעודת הערב, נתן הבעל שם טוב את פוס הברכה

לרבי דוד שיברך על הפוס ויוציא אותו ואת בני ביתו ידי חובה. משום

שאם היה מברך, היה מבחין רבי דוד בחיותו ובהתלהבותו.

באמצע הסעודה בקש הבעל שם טוב את רבי דוד שיאמר דבר

תורה. ויאמר הבעל שם טוב אליו: רבי! אמר לנו דברי תורה! ורבי

דוד ספר לפי פשט מה שנאמר מפרשת השבוע. ואז היה פרשת

שמות, וספר לו כל המעשה מגלות מצרים ביד פרעה כפשוטו.

וְהִצִּיעַ לוֹ בְּעֵצְמוֹ אֶת הַמָּטָה, וְהֶעֱמִיד לוֹ מִים וּכְלֵי שְׁשׂוּפָכִים. וְהוּא
[הבעש"ט] יִשָּׁן עִם אִשְׁתּוֹ [חנה] בְּמָטָה אַחַת כְּדָרְךָ בֶּן כָּפָר.

וּבְחִצּוֹת הַלֵּילָה, עָמַד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, כִּי שָׁמַעְתִּי שְׁלֹא הָיָה יִשָּׁן כִּי
אִם שְׁנֵי שָׁעוֹת, וַיֵּשֶׁב בְּתַחְתִּית הַתְּנוּרָה בְּחֹשֶׁאי. וְהָיָה עוֹסֵק בְּמָה שֶׁהָיָה
עוֹסֵק בְּחֹשֶׁאי.

וְנִתְעוֹרַר רַבֵּי דָּוִד, וַרְאָה וְהֵנָּה אִשׁ גְּדוֹל בּוֹעֵר עַל הַתְּנוּרָה! וְסָבוּר שֶׁהִדְלִקוּ
וּנְבָעְרוּ הַשְּׁפָעָנִים וְקוֹרוֹת הָעֵץ לְחִימוֹם הַבַּיִת שֶׁעַל הַתְּנוּרָה, וְהִתְחִיל לְצַעֵק:
שְׂרָפָה! שְׂרָפָה! וְהִתְחִיל לְעוֹרֵר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר: חֲנָה! חֲנָה! אִשׁ בּוֹעֵר
עַל הַתְּנוּרָה!

הַרְבֵּנִית הַתְּעוֹרָרָה מֵהִצְעָקָה וְאָמְרָה: אֲנִי אִשָּׁה! וְעַד אֲשֶׁר אֶתְלַבֵּשׁ
תַּתְּפֹשֵׁט הָאִשׁ. לְכַבֹּדוֹ יֵשׁ מִים. יֵלֵךְ תִּכְרָף וַיִּכְבֶּה אֶת הָאִשׁ!

וְלָקַח הַכָּלִי עִם מִים הַשְּׁשׂוּפָכִים, וְהִלֵּךְ לְכַבּוֹת הָאִשׁ.

כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ רַבֵּי דָּוִד לַתְּנוּרָה, רָאָה שְׁלֹא מְדַבֵּר בְּאִשׁ גְּשָׁמִית: הַבַּעַל
שֵׁם טוֹב יֵשֶׁב שֵׁם אֶצֶל הַתְּנוּרָה וְלָמַד וְאוֹר זוֹרַח עָלָיו, אִשׁ הַתּוֹרָה
מְתַלְהֶטֶת סָבִיב, וְהֵנָּה אוֹר גְּדוֹל.

וְאָמַר לוֹ הָרַב [דקתלנו רבי גדליה מלניץ זי"ע] מָפָה לְאֵזֶן: כִּי הָאוֹר עוֹמֵד
עָלָיו כְּקֶשֶׁת. וְנִדְחָף לְאַחֲזָרָיו [רבי דוד], וַיִּתְעַלֵּף.

וְהִצְרִיחַ חֲנָה לְעוֹרֵר אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וּלְבַלְבְּלוֹ, כְּדֵי שִׁיעוֹרֵר אֶת
הַמַּגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל מִן הַהִתְעַלְפוֹת.

בְּבִקְרָה, שָׁאַל רַבֵּי דָּוִד אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: כִּי רָאִיתִי! אָמַר לִי מָה
זֹאת! מָה הִיא אוֹתָהּ הָאִשׁ שֶׁרָאָה סָבִיב לוֹ?

עָנָה לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ, אֲנִי אָמַרְתִּי תְהִלִּים. אֶפְשָׁר
שֶׁנִּתְדַבַּקְתִּי בְּהִשָּׁם יְתַבָּרֵךְ, וְהָיָה זֶה. זֶהוּ מָה שֶׁאָמַרְתִּי תְהִלִּים בְּחִיּוֹת

	<p>וְהִתְלַחֲבוּת, לֹא הָיָה לָךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּמָה שֶׁלֹּא הִרְשִׁיתָ! וַיְהִי לְפָלֵא בְּעֵינָיו.</p> <p>מִכָּל מְקוֹם הֵבִין רַבִּי דָּוִד שֶׁהִבְעֵל שֵׁם טוֹב אֵינוֹ אִישׁ פְּשׁוּט. וּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה בִּקֵּשׁ אֶת הָאוֹרָח שְׂיֵאמֶר דְּבָרֵי תוֹרָה. וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִדָּה שְׂיֵאמֶר לְפָנָיו, כִּי הָיָה כְּמַעֲט כְּמַבְלָבֵל. וְאָמַר לְפָנָיו מֵאֲמַר עִם פְּשָׁט. וְהִשִּׁיב לוֹ הִבְעֵל שֵׁם טוֹב: אֲנִי שָׁמַעְתִּי פְרוּשׁ אַחֵר עַל זֶה הַמֵּאֲמָר. וְאָמַר הִבְעֵל שֵׁם טוֹב תוֹרָה, וְרַבִּי דָּוִד הִתְפַּעֵל מְאֹד. וְאַחֵר הַסְּעוּדָה הִלֵּךְ לְבֵית הַתְּבוּדוֹתָיו. וְאַחֵר הַמִּנְחָה בָּא בְּהַתְּגַלּוֹת, וְאָמַר דְּבָרֵי תוֹרָה רְזִין דְּאוֹרֵייתָא אֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּן אֲזַן מְעוֹלָם. וְהִבְעֵל שֵׁם טוֹב בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִגְלֶה מִה שֶׁרָאָה לְשׁוֹם אָדָם, וְכִי טָרַם בָּא זְמַנּוֹ לְהַתְּגַלּוֹת. וּמִהַיּוֹם הַהוּא וְהִלָּאָה הָיָה רַבִּי דָּוִד מְגִיד מִיִּשְׁרָיִם נוֹסֵעַ אֵלָיו בְּכָל פְּעַם לְשִׁמְעַ מִמֶּנּוּ דְּבָרֵי תוֹרָה":</p> <p>[ספר שבחי הבעש"ט מעשה יח ומעשה לו' וס' רשימות דברים חב"ד אות ד']</p>
--	--

שְׂאֵלוֹת:

- א. מה הם המושגים המרכזיים בתורה זאת
- ב. הגדר את המושגים כפי משנת הבעש"ט עפ"י התורות הנלמדות
- ג. מהי הנקודה המרכזית בתורה הזאת
- ד. מהי ההדרכה המרכזית למעשה בתורה זו
- ה. כיצד מתרגלים הנהגה זו למעשה בזמן אמת

עבודת למעשה

חובות הזוגיות הישראלית שטר הכתובה

שבעת חובות אשה לאישה
שבעת כללי האהבה של האשה הישראלית כלפי האיש שלה
על פי ההלכה

- א. לכבודו ביוזר [הכבוד]
- ב. לעשות רצונו עפ"י ההלכה [הרצון]
- ג. לספק צרכיו [הצרכים]
- ד. לחנך הילדים על ברפי היהדות [החננה: "תורת אמוך*"]
- ה. כשרות המטבח [המטבח]
- ו. טהרת המשפחה [טהרה]
- ז. צניעות [בהנהגת המחשבה והדבור והלבוש]

רמב"ם משנ"ת הלכות יבום וחליצה פ"ד הלכה לג
טור שו"ע אבן העזר סימן סו וסימן ע וסימן קיד סעי' יב
טור שו"ע חושן משפט סימן צט
בעש"ט עה"ת פר' נח ממ"ח אות קנב
בעש"ט עה"ת פר' ואתחנן אות ט

משלי א ח: "שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמוך".
משלי ו כ: "נצר בני מצות אביך ואל תטש תורת אמוך".
חולין פד ע"ב: "לעולם לא יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו,
וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש
לו, שהם תלויין בו, והוא תלוי במי שאמר והיה העולם".
כתובות נו ע"ב וקי ע"ב ונד ע"ב
יבמות פה ע"א ופט ע"א

משפטי מפתח:

"האשה היא השכינה והיא ועקר הבית"
"האשה היא התורה שבעל פה והפינה היתרה של הבית"
"ברוך שעשני פרעונו – למשוך רצון מה"

- [א.] "בַּעַת שְׂוִתְפָרְסִם לְמוֹדֵךְ וַיִּתְגַּלֶּה בְּעוֹלָם
- [ב.] וַיִּפְעֻנוּ מִעֵינֹתֶיךָ חוֹצֵה מֵה שְׁלִמְדֹתַי אוֹתְךָ וְהַשְׁגָּת
- [ג.] וַיּוֹכְלוּ גַם הַמָּה לַעֲשׂוֹת יְחוּדִים וְעֲלִיּוֹת כְּמוֹךְ
- [ד.] וְאִזּוּ יְכַלּוּ כָּל הַקְּלָפוֹת
- [ה.] וַיִּחַיֶּה עֵת רְצוֹן וַיִּשְׁוָעָה":

אוצר כתבי הבעל שם טוב
ת.ד. 53433 ירושלים מיקוד 91355
טל: 02-9923170 פקס: 02-9923170
WWW.BSHEMTOV.COM
BSHEMTOV.MAIL@GMAIL.COM